Eduskunta
Valtiovarainvaliokunta, kunta- ja terveysjaosto

Asiantuntijakuuleminen 26.4.2016; VNS 3/2016

JULKISEN TALOUDEN SUUNNITELMA 2017–2020

Viitekohdassa mainittuun asiaan liittyen kuulemisessa 26.4.2016 pyydettiin lisätietoa maahanmuuton kustannuksista. Vastauksena sosiaali- ja terveysministeriö esittää seuraavaa:

Kokonaiskuvan saaminen maahanmuuton kustannuksista on erittäin haastavaa, jos tarkastellaan sekä turvapaikkaa hakeneita henkilöitä että työperäistä maahanmuuttoa. Ensin mainitun osalta menojen arviointi on helpompaa, koska kustannukset esitetään suoraan valtiontalouden kehyksissä ja talousarvioissa.

Turvapaikanhakijoiden vastaanoton ja kotouttamisen kustannuksista vastaavat sisäministeriö (SM) ja työ- ja elinkeinoministeriö (TEM). Sisäministeriön hallinnonalalla vuonna 2017 vastaanottotoiminnan menoiksi on arvioitu yhteensä 181,4 milj. euroa (ml. maahanmuuttoviraston toimintamenot). Tämän summan arvioidaan laskevan kehyskauden loppuun mennessä noin 159 milj. euroon.

Kunnille aiheutuu kustannuksia turvapaikanhakijoiden sijoittamisesta kuntiin asumaan. Näihin kustannuksiin kunnat saavat vuosittaisen korvauksen TEM:n hallinnonalan määrärahoista, momentilta 32.70.30. Korvaus on 2 300 €/hlö yli 7-vuotiaista ja 6 845 €/hlö alle 7-vuotiaista. Sijoittamisen jälkeen heidät huomioidaan automaattisesti kuntien peruspalvelujen valtionosuusmomentin (28.90.30) mukaisissa ikäryhmissä ja kunnan väestömäärässä valtionosuutta laskettaessa. Esimerkiksi kuntaan sijoitetun 13–15-vuotiaan turvapaikanhakijan ikäryhmähinta v. 2016 on 12 889,31 euroa, ja 19–64-vuotiaan vastaavasti 1 059,25 euroa. Jokaisesta kuntaan sijoitetusta kunnalle huomioidaan kyseisen vuoden prosentin mukainen valtionosuus.

TEM:n määrärahoista kunnille korvataan todellisten kulujen mukaan toimeentulotuen kustannuksia, tulkkaus- ja käännöspalvelujen kustannuksia sekä sosiaali- ja terveydenhuollon kustannuksia. TEM:n tietojen mukaan vuonna 2015 momentilta korvattiin toimeentulotuen kustannuksia oleskeluluvan saaneille 25 293 106,92 euroa. Tämän vuoden talousarviossa tarkoitukseen on arvioitu käytettävän 30 440 000 euroa. Korvaukset haetaan ELY-keskusten kautta, joten yksittäisten kuntien tekemistä päätöksistä toimeentulotuen myöntämisessä ei sosiaali- ja terveysministeriöllä ole tietoa. Sosiaali- ja terveydenhuollon laskennallisia kustannuksia korvattiin TEM:n määrärahoista vuonna 2015 yhteensä 26 750 329,83 euroa. Määrärahan kehittymistä on saadun tiedon mukaan vaikea arvioida, koska kiintiöpakolaisten määrä on jatkossa pienempi suhteessa turvapaikkaa hakevien kokonaismääriin.

Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalla huomioidaan turvapaikanhakijoille maksettavat sosiaalietuudet sen jälkeen, kun heidät on sijoitettu kuntiin. STM:n hallinnonalalla turvapaikanhakijoiden kustannukset kehyksessä 2017–2020 arvioidaan 171 milj. euroksi v. 2017 ja noin 327 milj. euroksi 2020. Kasvun arvioidaan kohdentuvan seuraavasti:

Meritullinkatu 8, Helsinki
PL 33, 00023 VALTIONEUVOSTO
www.stm.fi
Puhelin 0295 16001
Telekopio (09) 6980 709
e-mail: kirjaamo@stm.fi
etunimi.sukunimi@stm.fi

Milj. euroa	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**
Lapsilisät	6,9	13,6	17,5	19,5
Asumistuki	50,8	6-8,2	80,7	91,2
Työttömyysmenot	111,9	142,8	166,5	188,6
Sairausvakuutus	1,6	2,6	3,2	3,6
Perustoimeentulotuki	0	0	16,1	24,9
Yhteensä	171,2	227,2	284,0	327,8

Perustoimeentulotuesta aiheutuvia menoja kohdentuu STM:n hallinnonalalle vasta vuodesta 2019 alkaen, koska TEM maksaa kunnille toimeentulotuesta aiheutuvat menot enintään kolmen vuoden ajan turvapaikanhakijoiden kuntiin sijoittamisen jälkeen.

Valtiovarainministeriön taloudellisessa katsauksessa keväällä 2016 on erillinen osio koskien turvapaikanhakijoiden määrän kasvun vaikutusta valtion menoihin (s. 79-80). Sen mukaan kustannukset ovat korkeimmillaan v. 2019 noin 713 milj. euroa ja laskevat kehyskauden loppuun mennessä 656 milj. euroon.

Työperäisestä maahanmuutosta aiheutuvia kustannuksia voidaan niin ikään osoittaa usealla hallinnonalalla. Sosiaali- ja terveysministeriön osalta pääluokassa huomioidaan ne sosiaalietuudet, joita Suomeen töihin tulleet henkilöt saavat EU-direktiivien tai muiden säädösten mukaisesti. Tällaisia ovat asumisperusteisen sosiaaliturvan piiriin kuuluvat etuudet, kuten lapsilisät. Lisäksi Suomessa asuva ulkomaan kansalainen voi saada työttömyysturvaa työttömäksi joutuessaan, mikäli työssäoloehto täyttyy. Lapsilisien osalta Kansaneläkelaitos ei yksiselitteisesti tilastoi sitä, kuinka suuri osa tuesta maksetaan ulkomaille. Vuonna 2014 Kela kuitenkin arvioi, että vanhemman lähtömaahan maksettaisiin lapsilisiä 8-9 milj. euroa vuodessa.

Suomessa työskentelevistä ulkomaalaisperäisistä henkilöistä on olemassa suhteellisen hyvät tilastot, sillä työntekoa ja sosiaaliturvan piiriin pääsemistä varten heidän on rekisteröidyttävä eri viranomaisissa. Tilastokeskuksen mukaan vuonna 2010 Suomessa työskenteli noin 90 000 vakinaisesti asuvaa ulkomaalaista henkilöä. Työperäisen maahanmuuton tuloksena Suomeen maksettavista veroista ja muista maksuista ja toisaalta ulkomaisen työvoiman käyttämien palvelujen kustannuksista ei STM:n ole mahdollista esittää luotettavaa arviota.